

Leo Herman Frijda werd geboren op 1 augustus 1923 in Amsterdam. Hij was de oudste zoon van Herman Frijda (1887-1944) en Dora Frank (1901-1997). Hij had een broertje Nico Henri (1927-2015) en een zusje Jetta (Jetteke) Sandra (1925-2016). Zijn vader was hoogleraar economie in Amsterdam en zijn moeder had biologie gestudeerd en was sociaal werker.

Zijn lagere schooltijd bracht Leo door op de zogenaamde 'Openluchtschool' in Amsterdam-Zuid, waar ook zijn zusje op zat. Zijn vader zat in het bestuur. Daarna ging hij naar gymnasium op het Amsterdams Lyceum.

In januari 1937 werd Leo zeeverkenner bij groep 3 De Batavieren in Amsterdam en werd in mei geïnstalleerd. Deze zeeverkennersgroep was eigenaar van tweemaster De Lichtstraal en voer er mee op het IJsselmeer. Leo zat bij de patrouille Zeemeeuwen, waar hij binnen korte tijd de insignes kok, lichtmatroos, roeier, musicus, gids, bootsmaat, hygiënist, openbare gezondheid, zeiler, matroos en zijn groengele koorden behaalde. Hij werd ook redacteur van De Spil, het blad van zijn groep. Na de oorlog werd in dit tijdschrift over hem geschreven: *'Leo is nooit een "gewoon" troeplid geweest. Hij was een buitenbeentje, maar door zijn beminnelijk karakter en zijn geestige vondsten was hij toch een graag gezien "broertje" in onze grote broederschap'*. Kenmerkend was zijn reden om te stoppen met Scouting in maart 1939 toen hij 15 was. Als reden gaf hij op, een te veel van de padvinderij verschillende politieke overtuiging te hebben. Dat was zijn grote fout. Met zijn jeugdig enthousiasme gooide hij alles op zijn pas ontdekte politieke bewustzijn en vergat de grote waarden van Scouting. Later heeft hij dat zelf erkend. Hij verzoende zich weer met zijn oude troep.

Na het verbod op Scouting op 2 april 1941 wordt geprobeerd om De Lichtstraal te laten 'onderduiken' maar ze komt uiteindelijk toch in handen van de Marine Jeugdstorm. Zij dopen het schip om in *Van Speijk*. Het schip overleefde de oorlog. Twee zeeverkenners stappen over naar de Nationale Jeugdstorm. Verschillende zeeverkenners en loodsen worden actief in het verzet.

Omdat hij Joods was, mocht Leo Frijda na zijn gymnasium-eindexamen op het Amsterdams Lyceum in 1941 niet gaan studeren. Daarom ging hij als leerling medisch-analist werken in het laboratorium van het Centraal-Israëlitisch Ziekenhuis in Amsterdam. Leo en zijn vader leefden op gespannen voet. Leo besloot daarom op kamers te gaan wonen in Aalsmeer, waar hij door de 8 jaar oudere dochter des huizes, Mien Harmsen, zeer bewonderd werd om zijn gedichten en zijn kennis van muziek. Na een paar maanden ging hij bij zijn schoolvriend Theo Hondius wonen op een grote kamer aan de Herengracht. Hij kende hem van het Vossius waar Theo's vader conrector was. Samen met Hondius maakte hij plannen om in de

herfst van 1941 naar Engeland gaan. Het kopen van een boot was niet het grootste probleem, om ongezien door de duinen naar het strand komen, wel. Het plan werd opgegeven.

Ondertussen was Frijda actief in het verzet als lid van de links-radicalen verzetsgroep CS-6 (genoemd naar Corellistraat 6 te Amsterdam). Hij maakt deel uit van de commandostructuur van deze groep. Jan Verleun, scout bij de Katholieke Sint Franciscusgroep in Amsterdam, was de oprichter van deze groep. Leo was onder andere verantwoordelijk voor de illegale actie van *Vrij Nederland*. De oud scout Paul Polak was hierbij ook een tijdje actief, tot juli 1943, voor hem.

Op 5 februari 1943 liquideerde Leo Frijda, samen met Jan Verleun, de commandant van het Nederlandse vrijwilligerslegioen, Hendrik Seyffardt. Bij de rechtszaak tegen Frijda later dat jaar verklaarde hij (om Jan Verleun, die nog vrij rondliep, vrij te pleiten) dat hij door (de inmiddels dode) Kastein was vergezeld. Na deze liquidatie werden 600 studenten gearresteerd en als gijzelaar naar Kamp Vught gebracht. Eén van de gearresteerde gijzelaars van scout Jan Buyser van de Sint Joristgroep in Den Haag.

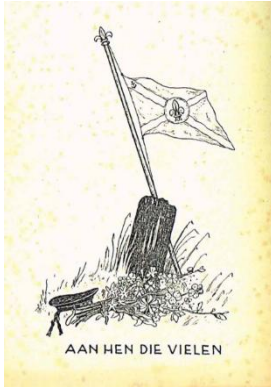
Hij was verloofd met een Duits-joods meisje, dat als verpleegster in het Centraal-Israëlitisch Ziekenhuis werkt en zich in februari 1943 bij hem op zijn onderduikadres voegt. Leo Frijda introduceert zijn verloofde Irma Seeling in het verzetswerk en ze gaat als koerierster aan de slag. Enkele weken later werkte Leo mee aan spoorwegaansluitingen in de Amsterdamse Rietlanden, en in juni liquideerde hij twee Sipo-informanten: fietsenmaker B. Hoff en D. Blom, de laatste samen met Hans Katan (schuilnaam Fred).

Leo richtte met anderen het illegale literaire blad *Lichting* op, waarin hij schrijft onder het pseudoniem Edgar Fossan. Dit blad is opgeheven in 1943. Na Leo's arrestatie op 19 augustus 1943 wordt ook zijn verloofde opgepakt. Zij werd door de SD gedwongen om voor hen als informante te gaan werken. Dit deed ze. Ze was o.a. verantwoordelijk voor het oprollen van de CS-6 verzetsgroep. Na de oorlog wordt ze tot 12 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Leo werd met Hans Katan, de gebroeders Boissevain en 14 anderen CS-6 leden gevangen gezet in gevangenis Weteringschans in Amsterdam en door het Polizeistandgericht ter dood veroordeeld. Hij werd op 1 oktober 1943 gefusilleerd in de duinen bij Overveen. Leo ligt begraven op de Eerebegraafplaats in Bloemendaal.

Nico en Jetta overleefden in de onderduik. Jetta zat onder andere in Zeist en Nico in Friesland. Zijn vader dook onder in Leeuwarden maar werd in 1944 verraden en op 3 oktober 1944 in concentratiekamp Auschwitz vermoord. Zijn broertje Nico werd als gevolg daarvan ook opgepakt, maar wist door een verzonnen hartaanval, de oorlog te overleven. Zijn moeder werkte bij de Commissie voor Bijzondere Joodse belangen. Aan het begin van de oorlog was ze voor haar functie in het bezit van een Sperre. Ze kreeg een nieuwe vriend, de uit Duitsland gevluchte oogarts Fritz Aron (1901-1955) die in het Nederlands Israëlitisch Ziekenhuis op de Nieuwe Keizersgracht werkte. Ze gingen samen in onderduik voordat ze de vlucht naar Zwitserland wagen.

Zes zeeverkenkers van groep 3 De Batvieren kwamen om tijdens de Tweede Wereldoorlog, waarvan vijf in het verzet; Hans Schippers, Tobias Biallostowski, Ben Biallostowski, Leo Frijda en Jacques Bak. Wim van Bentum kwam om in Duitsland tijdens de Arbeitseinsatz en schipper Gerrit Koopmans overleed vlak na de oorlog door ziekte. Ze werden door groep 3 herdacht in een speciale uitgave van *De Spil*, het maandblad van de groep, van 8 oktober 1945. Stuurman Dick Hütter schrijft hierin een gedicht; *Het is stil rond het graf / Slechts de wind fluit zijn lied / Van de vrijheid en van de zee / En doet klap'ren hun vlag / Als eresaluut / En geeft hun Gods zegen mee.*

Over Leo wordt het volgende geschreven:

Leo,
Hoewel je geen actief lid van de troep meer was, heb je toch tijdens de bezetting de ware padvindersgeest getoond. Jij kon het onrecht, dat geschiedde, niet aanzien. Jij was één der eersten, die aan het actieve verzet deelnam. Bovenstaand artikeltje uit de moffenpers heeft wel duidelijk aangetoond, wat voor een held jij was. Het tot je laatste ogenblik volhouden, om een ander van zijn ondergang te redden, is wel het mooiste bewijs. Je hebt een vuile spion, een verrader en een aanbrenner voor eeuwig het zwijgen opgelegd. Toen je na je laatste aanslag wegliep, riepen de mensen: Houdt den dief, grijpt den fietsendief, en dank zij deze wélwillende onnozelen werd je opgebracht. Toen kon het verband met je ondergrondse werk al gauw worden aangetoond. Je was een der eersten, die gefussilleerd werden, maar je zal in onze herinnering blijven.

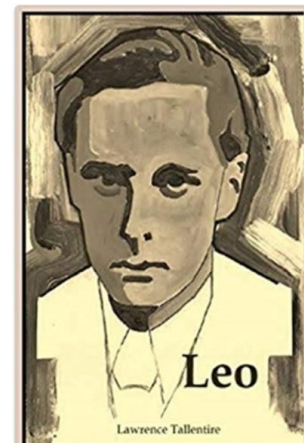
Op 23 april 1946, de eerste Sint Jorisdag na de bevrijding, werd door het district Amsterdam op de Eerebegraafplaats in Bloemendaal een herdenkingsbijeenkomst gehouden voor de vier padvinders uit het district die hier begraven liggen: Jack Bak, Leo Frijda, Hans Schippers en Henk Verwoerd. Waarnemend districtscommissaris dominee Den Herder en Assistent districtscommissaris Verkenkers Jan Kalkman, die beiden ook actief waren in het verzet, spraken tijdens deze herdenking.

Leo Frijda wordt sinds 1947 op een natuurstenen plaquette in het Amsterdams Lyceum herdacht, samen met 95 (oud)-docenten en (oud-) leerlingen, die ook slachtoffer van de oorlog zijn.

Meer informatie

- [Leo Frijda - Wikipedia](#)
- [Leo Herman Frijda \(joodsmonument.nl\)](#)
- [Leo: A Hero of the Dutch Resistance - TracesOfWar.nl](#)
- [Leo Herman Frijda \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)
- [Leo Herman Frijda | Erelijst van Gevallenen 1940-1945](#)
- [Theo Hondius - Wikiwand](#)
- [Het ondergronds verwachten, Piet Calis \(core.ac.uk\)](#)
- [De Gids. Jaargang 151 · dbnl](#)

Leo: A Hero of the Dutch Resistance, Lawrence Tallentine, 2019, eigen uitgave
[De verkenner; off. orgaan voor de Padv. Beweging in Nederland, 1946, no 9, 01-05-1946 »](#)
[01 mei 1946 - Pag. 5 | Delpher](#)

[Archieven.nl - 1. Erelijst Verzet \(NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies\)](#)

Speciale uitgave van *De Spil*, maandblad van Groep III, oktober 1945

[Paul Polak - Nationaal Archief](#)

[Lichtstraal » Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten \(ssrp.nl\)](#)

Lichtstraal, een Zeeuwse Klipper met een rijke geschiedenis, Everard Peter van Emmerik, 2024

[Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 26, 1940, no. 8, 1940 »](#)
[1940-09 - Pag. 22 | Delpher](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.